

CO2 reductiedoelstellingen 2020 - 2026

Project:	CO2 prestatieladder
Opdrachtgever:	Hollandia Directie
Project Nr.:	
Document type:	plan
Document no.:	2020-SHEQ-CO2-001
Revisie:	02
Revisiedatum:	1-6-2024
Status:	Definitief
Discipline/team:	SHE&Q
Werkpakket:	1.B.1 & 3.B.1 & 5.A.2 & 5.B.1 & 5.B.2

Revisie historie

<i>Versie</i>	<i>Pagina</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Datum, Initiaal</i>
B		Herziene versie ivm doelstellingen 2020 en aanpassingen naar 2030	17-10-2018; JMC
02		Verlenging einddatum reductiedoelstelling	01-07-2024, MPO

Distributie

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Afdeling</i>	<i>Aantal kopieën</i>	<i>Datum</i>
-	Stakeholders	-	Internet	21-10-2018

Interne goedkeuring

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Afdeling</i>	<i>Paraaf</i>	<i>Datum</i>
M. Popken	Manager SHE&Q	SHE&Q	MPO	
J. Schipperen	Manager SHE&Q	SHE&Q	JSC	

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Indicatie reductie domeinen Nederland	4
1.2	Doelstellingen Hollandia	5
2	Subdoelstellingen	6
2.1	Subdoelstelling energieverbruik	6
2.2	Subdoelstelling auto's	6
2.3	Subdoelstelling vliegreizen	6
3	Maatregelen	7
3.1	Maatregelen kantoren	7
3.2	Vervoer maatregelen	7
3.3	Maatregelen ketenanalyse staal	8
3.4	Maatregelen ketenanalyse woon-werkverkeer	8
3.5	Strategie reductie upstream emissies	9
3.6	Strategie reductie downstream emissies	10
3.7	Strategie scope 3	10
3.8	Onderdelen strategie Reductie	10
3.9	Ketenpartners	11
3.10	Reductieplan ketenanalyse	11
4	Bijlage Algemene Inventarisatie reductiemogelijkheden	12
5	Bijlage Duurzame leveranciers	14

1 Inleiding

Het klimaatverdrag van Parijs is een doorbraak. 195 landen hebben ervoor getekend de mondiale temperatuurstijging tot ruim onder 2 graden Celsius te beperken, en daarbij te streven naar een verdere beperking van de opwarming tot maximaal 1,5 graad Celsius. Het is onze plicht er alles aan te doen die doelstelling te halen. Daarmee wordt Nederland ook minder afhankelijk van olie uit het Midden Oosten en gas uit Rusland. De Europese Unie heeft namens alle lidstaten harde toezeggingen gedaan om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met minstens 40 procent te verminderen ten opzichte van 1990. Die toezegging is winst, maar onvoldoende om de doelstellingen van 2 graden Celsius te halen, laat staan de ambitie van 1,5 graad Celsius. Daar is meer voor nodig.

We leggen daarom de lat hoger dan de toezegging die de EU gedaan heeft. In Nederland nemen we maatregelen die ons voorbereiden op een reductie van 49 procent in 2030. We maken een nationaal klimaat- en energieakkoord dat sectoren de zekerheid geeft aan welke doelstellingen voldaan moet worden op de langere termijn. Voor de korte termijn nemen we maatregelen als vergroening van het belastingstelsel, meer kavels op zee voor windenergie, de introductie van een minimumprijs van CO2 voor de elektriciteitssector.

In dit document worden de scope 1 & 2 CO₂ reductiedoelstelling van Hollandia gepresenteerd. In lijn met de doelstellingen vanuit de Nederlandse overheid.

Voorafgaand hieraan is de CO₂ footprint opgesteld voor scope 1 & 2 volgens eisen zoals gesteld in ISO14064-1 en het GHG Protocol. Onderstaand worden de doelstellingen gepresenteerd. In hoofdstuk 2 worden deze doelstellingen opgesplitst in subdoelstellingen. Alle maatregelen die worden getroffen om deze subdoelstelling te behalen worden hier genoemd. De doelstellingen zijn opgesteld in overleg met -en goedkeuring van- het management. De (sub)doelstellingen en maatregelen worden elk half jaar gereviewed.

1.1 Indicatie reductie domeinen Nederland

Relatief veel emissiereducties vinden plaats in de industrie omdat daar een groot (technisch) besparingspotentieel is dat tegen relatief lage kosten benut kan worden. Een passend, op innovatie gericht beleidspakket kan ervoor zorgen dat de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie niet in gevaar komt en dat voortgebouwd wordt op de kracht die Nederland heeft. Goed en slim klimaatbeleid biedt kansen voor economische groei en werkgelegenheid.

Domein	Reductie in 2030 (Mton)	Maatregelen
Industrie	1	Recycling
Industrie	3	Procesefficiency
Industrie	18	Afvang en opslag koolstofdioxide
Transport	1,5	Zuiver banden, Europese normen, elektrische auto's
Transport	2	Biobrandstoffen en maatregelen steden
Gebouwde omgeving	3	Optimalisatie energiegebruik kantoren
Gebouwde omgeving	2	Isolatie woningen, warmtenetten en warmtepompen
Gebouwde omgeving	2	Zuiver nieuwbouw
Elektriciteit	1	Zuiver verlichting
Elektriciteit	12	Sluiten kolencentrales
Elektriciteit	2	Afvang en opslag koolstofdioxide in AVI's
Elektriciteit	4	Extra wind op zee
Elektriciteit	1	Extra zonne-energie

Landgebruik en landbouw	1,5	Slimmer landgebruik
Landgebruik en landbouw	1	Minder methaanuitstoot
Landgebruik en landbouw	1	Kas als energiebron

Vanuit bovenstaand overzicht blijkt dat Hollandia binnen een viertal domeinen een actieve bijdrage kan leveren.

1.2 Doelstellingen Hollandia

Scope 1 & 2 doelstellingen Hollandia*
Hollandia wil in 2026 ten opzichte van 2013 20% minder CO ₂ uitstoten in scope 1.
Hollandia wil in 2026 ten opzichte van 2013 20% minder CO ₂ uitstoten in scope 2.

*Deze doelstelling is gerelateerd aan het aantal productieve uren.

Scope 3 doelstellingen Hollandia
Hollandia wil in 2026 ten opzichte van 2013 3% minder CO ₂ uitstoten binnen de keten van het toegepaste staal.
Hollandia wil in 2026 ten opzichte van 2013 5% minder CO ₂ uitstoten binnen de keten van het woon-werkverkeer.

2 Subdoelstellingen

Elke doelstelling wordt in dit hoofdstuk verder gespecificeerd.

2.1 Subdoelstelling energieverbruik

Hollandia reduceert de CO2 uitstoot van het energieverbruik met 20%.	
Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Diverse acties met betrekking tot de persluchtinstallatie - Centrale aansturing energieverbruikers - Diverse acties mbt de verlichting (energiezuinige verlichting, verlichtingsplan maken, overbodige verlichting verwijderen, sensoren buitenverlichting) - Sluipverbruik machines in kaart brengen en vervangingsplan opstellen - Vervangen verouderde of energieverslindende apparatuur - Vervangen thermosstaatkransen kantoor Noord en Zuid - Vervangen CV Ketels kantoor Noord en Zuid - Plaatsen meters per gebruikseenheid - Kierafdichting diverse kantoren - Overstappen naar groene stroom met het milieukeur

2.2 Subdoelstelling auto's

Hollandia reduceert de CO2 uitstoot van het lease-autoverbruik met 20%.	
Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Enkel leaseauto's met A en B label aanschaffen; - Onderzoek uitvoeren naar mogelijkheden voor reduceren woon-werk kilometers; - Minimaal twee leaseauto's aanschaffen die rijden op alternatieve brandstoffen; - Alle medewerkers instrueren op het toepassing van 'Het Nieuwe Rijden'; - Medewerkers < 25 km stimuleren en belonen om bij mooi weer met de fiets naar het werk te komen.

2.3 Subdoelstelling vlieguren

Hollandia reduceert het verbruik van de vlieguren	
Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoeken wat de redenen zijn voor de vlieguren - Onderzoek naar alternatief treinreizen voor vlieguren binnen Europa

3 Maatregelen

3.1 Maatregelen kantoren

In deze paragraaf worden de belangrijkste maatregelen uitgewerkt.

<i>Maatregel: Diverse acties met betrekking tot verlichting</i>		
Actieplan	Energiereductieplan	
Verantwoordelijke	Facilities	
Middelen	Geld, tijd	
KPI's	kWh	

3.2 Vervoer maatregelen

<i>Maatregel: Enkel lease-auto's met A en B label aanschaffen.</i>		
Actieplan	Onderzoeken wanneer leasecontracten aflopen Bij aflopen contracten voorschrijven dat alleen A label auto's gekozen mogen worden.	
Verantwoordelijke	HR	
Middelen	Geld, tijd	
KPI's	liters brandstof	

<i>Maatregel: Medewerkers stimuleren en belonen om bij mooi weer met de fiets naar het werk te komen.</i>		
Actieplan	Onderzoeken wat de status is van het fietsplan binnen Hollandia Het fietsplan nieuw leven inblazen	
Verantwoordelijke	HR	
Middelen	Geld, tijd	
KPI's	liters brandstof	

<i>Maatregel: Onderzoek naar alternatief treinreizen voor vliegreizen binnen Europa</i>	
Actieplan	Onderzoek doen naar de motivatie voor de vliegreizen Onderzoek doen naar de mogelijkheden om binnen Europa met de trein te reizen.
Verantwoordelijke	SHE&Q
Middelen	Geld, tijd
KPI's	Km's vliegreizen

<i>Maatregel: Conference calls ipv zakelijke reizen</i>	
Actieplan	Invoering van conference calls
Verantwoordelijke	SHE&Q
Middelen	Geld, tijd
KPI's	Km's zakelijke reizen, brandstof

3.3 Maatregelen ketenanalyse staal

- De grootste emissiebron is het produceren van het staal. Door het verminderen van het ingekochte staal kan ook bij deze bron gereduceerd worden.
- De twee na grootste emissiebron in de keten is het verwerken van de halffabrikaten door Hollandia. Deze emissiebron wordt gereduceerd vanuit de scope 1 & 2 doelstellingen en zal hierdoor verminderen.
- De derde grootste emissiebron is het gebruik tijdens de levensduur. De E-installatie is niet gemaakt door Hollandia. Om te reduceren in deze emissiebron zal, in een volgend projecten, samenwerking gezocht worden met de installateur.
- Een reductiemaatregel kan zijn het gebruiken van zuinigere vervoersmiddelen. Deze reductiemaatregel is niet doorgerekend omdat niet bekend is hoeveel zuiniger de transportmiddelen kunnen worden. Hiervoor zal verder onderzoek gedaan moeten worden in samenwerking met de ketenpartners.

3.4 Maatregelen ketenanalyse woon-werkverkeer

- Carpoolen stimuleren;
- Medewerkers die in een straal van 10 kilometer van de bedrijfslocatie wonen stimuleren om op de fiets naar het werk te komen als dit mogelijk is.
- het realiseren van een zuiniger en schoner wagenpark;
- Het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer;

Strategisch plan scope 3

Hollandia vindt het belangrijk om inzicht te verkrijgen in zijn belangrijkste scope 3 emissies. Om dit inzicht te verkrijgen is er een kwalitatieve en kwantitatieve dominantie analyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan worden hieronder weergegeven. Tevens wordt er een strategie geformuleerd om deze scope 3 emissies te reduceren.

Voordat een strategie is geformuleerd is een uitgebreide analyse uitgevoerd over de mogelijkheden die Hollandia heeft om de up- en downstream emissies te beïnvloeden. De resultaten van deze analyse zijn terug te vinden in het document Analyse scope 3 In de volgende paragrafen wordt beschreven voor welke strategie er uiteindelijk is gekozen om de scope 3 emissies te beïnvloeden en uiteindelijk te reduceren.

	Rangorde op basis van omvang (1-7 / klein – groot) *weegfactor x2	Invloed (1-4 / Geen, Weinig, Matig, Veel)	Risico (1-4 / Geen, Klein, Matig, Groot)	Stakeholders (1,2 / Nee, Ja)	Outsourcing (1,2 / Nee, Ja)	Totaal score bijkomende criteria	Ranking
Upstream Scope 3 Emissions							
1. Purchased Goods & Services	7	2	2	2	1	112	1
3. Fuel- and Energy- Related Activities	5	3	2	1	1	60	3
4. Transportation & Distribution	2	3	2	1	1	24	6
5. Waste Generated in Operations	4	3	2	2	1	96	2
6. Business Travel	1	3	1	1	1	6	8
7. Employee Commuting	3	4	1	1	1	24	5
Downstream Scope 3 Emissions							
11. Use of Sold Products	8	1	2	1	1	32	4
12. End-of-life Treatment of sold product	6	1	1	1	1	12	7

3.5 Strategie reductie upstream emissies

Strategie 1: Bewustwording van ketenpartners over CO₂-uitstoot en -reductie vergroten.

Uit een analyse van de leveranciers is gebleken dat er maar een beperkt aantal beschikken over het CO₂-Prestatieladder certificaat. Daarnaast zijn er wel een aantal leveranciers die een MVO/duurzaamheidsbeleid voeren, echter hebben zij nog geen specifieke kennis over CO₂ reducerende maatregelen.

Om het CO₂ bewustzijn van partners te vergroten kan het gesprek aan worden gegaan met de belangrijkste leveranciers/partners. Op deze manier kan Hollandia bekijken of er mogelijkheden zijn om onderdelen en materialen die zij afnemen te verduurzamen. Daarnaast kan gekeken worden of er een efficiëntere planning van de levering van deze middelen kan plaatsvinden, om zo onnodige transporten te voorkomen. Eén van mogelijkheden zou kunnen zijn om in de toekomst partners te selecteren die een CO₂-Prestatieladder certificaat hebben. Dit zal ervoor zorgen dat in de keten van Hollandia meer aandacht komt voor CO₂ reductie.

Autonome acties Hollandia:

- Onderzoek naar leveranciers met CO₂-Prestatieladder certificaat;
- Planning transporten optimaliseren vanuit Hollandia.

Strategie 2: Inkoopbeleid verduurzamen

Hollandia heeft momenteel duurzaamheid en CO₂ bewust ondernemen nu niet opgenomen in zijn inkoopbeleid voor het selecteren van leveranciers. Dit zal niet in alle inkooptrajecten mogelijk zijn, maar in trajecten met voldoende aanbieders kan dit toegepast gaan worden. Daarnaast kan als extra aanscherping

ook in het inkoopbeleid worden opgenomen dat in bijvoorbeeld 2025, een bepaald percentage van de leveranciers een CO2-reductiebeleid moet hanteren.

Autonome acties Hollandia:

- Aanscherpen leasebeleid, inkoop van zuinigere voertuigen en leasemaatschappij selecteren die hierbij kan ondersteunen.
- Inkoopbeleid verscherpen t.a.v. het voeren van een CO2-beleid van onderaannemers.
- Inkoopbeleid verscherpen t.a.v. het voeren van een CO2-beleid van leveranciers van materialen.
- Inkoopbeleid verscherpen t.a.v. het voeren van een CO2-beleid van afvalverwerkers.

Strategie 3: Verzamelen van gegevens van CO2 emissies bij ketenpartners die van belang zijn voor diensten die Hollandia levert (deze strategie valt onder eis 5.A.3 en is noodzakelijk voor het verbeteren van inzicht in de scope 3 emissies en het aantonen van voortgang)

Hiervoor wordt de vraag gesteld, wie zijn de belangrijkste ketenpartners? In dit geval zijn het leveranciers (materialen, onderdelen en brandstof) en onderaannemers). Welke ketenpartners kunnen hiervoor goed benaderd worden die welwillend tegenover Hollandia en CO2 reductie staan bijvoorbeeld bedrijven met CO2 certificaat

Autonome acties:

- Bepalen welke ketenpartners reeds inzicht in eigen CO2 emissies hebben
- Bepalen welke ketenpartners reeds inzicht in CO2 emissies in de keten hebben
- Benaderen ketenpartners

3.6 Strategie reductie downstream emissies

Strategie 4: Onderzoek naar verbetermogelijkheden m.b.t. energiezuinigheid en hergebruik van materialen/onderdelen.

Autonome acties:

- Onderzoek naar hergebruik materialen
- Onderzoek naar energiezuinig verlichting
- Overleg voeren met opdrachtgevers (*thema's: Duurzame energie & Hergebruik*)
- Adviesgeven aan opdrachtgevers over hergebruik materialen/onderdelen

3.7 Strategie scope 3

Reductie materiaalgebruik of inzet onderaannemers

De CO2 uitstoot van Hollandia bestaat (naast de bewerking van staal) voornamelijk uit het verwerken van materiaal en inzet van onderaannemers. Hollandia ziet het als zijn taak om het directe en indirecte verbruik van materiaal terug te dringen. Er is gekozen voor deze strategie vanwege de grote impact en de herkenbaarheid van de emissie. Ook kan doormiddel van deze strategie een eenduidig plan gemaakt worden waardoor alle aandacht uitgaat naar het brandstofverbruik en hierdoor stappen gemaakt kunnen worden in de reductie hiervan.

3.8 Onderdelen strategie Reductie

De strategie bestaat uit een viertal onderdelen, namelijk:

1. Staalbewerking (scope 1)
2. Onderaannemers (scope 3)
3. Transporteurs (scope 3)

4. Inkoop materiaal (scope 3)
5. Afvalverwerking (scope 3)

3.9 Ketenpartners

In deze paragraaf worden enkele ketenpartners van Hollandia benoemd. Deze ketenpartners zullen benaderd worden om informatie m.b.t. CO2 aan te leveren.

Ketenpartner
TBI
GSB
ESS
Sarens Nederland

3.10 Reductieplan ketenanalyse

Hollandia wil naast de CO₂-reductie voor het eigen bedrijf, ook CO₂-reductie in de keten nastreven. Middels twee ketenanalyses is onderzocht waar de verbruiken in deze ketens plaatsvinden en wat mogelijkheden zijn voor CO₂-reductie. De onderwerpen voor deze ketenanalyses zijn gekozen op basis van de kwalitatieve scope 3 analyse.

Vanwege het feit dat Hollandia een middelgroot bedrijf is zijn er 2 ketenanalyses uitgevoerd, namelijk;

- Ketenanalyse Staal
- Ketenanalyse woon-werkverkeer

De reductiedoelstellingen en het plan van aanpak om de reductie te bewerkstelligen zijn opgenomen in de ketenanalyses.

4 Bijlage Algemene Inventarisatie reductiemogelijkheden

Dit verslag is een opsomming van allerlei mogelijke CO₂-reductiemaatregelen, benoemd per emissiestroom. Dit document dient als inspiratie voor het bepalen van de reductiemaatregelen die zullen worden toegepast binnen Hollandia. Per maatregel is een globale indicatie gegeven van het reductiepotentieel. Tevens is er op de website van de SKAO de maatregelenlijst ingevuld, deze zal ook ter inspiratie gelden voor de reductiemaatregelen.

Reduceren brandstofverbruik

Het brandstofverbruik heeft een belangrijk aandeel van in de totale CO₂ footprint van Hollandia. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het verbruik bestelbusjes en bedrijfsauto's en wordt er brandstof verbruikt voor materieel.

Het verminderen van brandstofverbruik kan op 2 manieren: het verminderen van het aantal te rijden kilometers en het efficiënter rijden waardoor minder brandstof verbruikt wordt. Hieruit volgen een aantal mogelijk te nemen maatregelen.

- Zorg voor een goed registratiesysteem van eventuele eigen tank voor brandstof voor materieel en/of aggregaten, zodat het verbruik eenvoudig per machine uit de administratie gehaald kan worden.
- Het plaatsen van slimme tussenmeters waardoor gas- en elektraverbruik nauwkeuriger gemeten kunnen worden. Dit helpt om beter inzicht te krijgen in het energieverbruik en nauwkeuriger meetgegevens waardoor onzekerheden in de emissie inventaris kleiner worden.

Efficiënter rijgedrag

- Cursus Het Nieuwe Rijden/Het Nieuwe Draaien geven aan medewerkers. Door instructies te geven over welke aspecten van het rijgedrag het brandstofverbruik van de auto beïnvloeden, leren autobestuurders zuiniger te rijden.
De verwachte CO₂-reductie op brandstofverbruik: initieel 5-10%. Bij het juist toepassen van de cursus kan een besparing van 10% behaald worden.
- Bewustwording van bestuurders over hun rijgedrag vergroten door:
  - Regelmatig terugkerende aandacht aan Het Nieuwe Rijden via toolbox, werkoverleg, etc.
  - Wedstrijd voor chauffeurs: Green Driver Challenge
  - 'Fiets naar je werk' dag, (met 's middags een bedrijfs bbq of -borrel)*De verwachte CO₂-reductie op brandstof: door correct toepassen van Het Nieuwe Rijden zal de eerder genoemde reductie van 10% op langere termijn behaald worden.*
- Stimuleren van carpooling door digitaal platform waarop ritten naar andere vestigingen geplaatst kunnen worden, of via een openbare app of website zoals Slimmercarpoolen.nl
- Ter beschikking stellen van zuinige leenwagens (eventueel van andere medewerkers die op kantoor werken) voor medewerkers die voor enkele uren een auto nodig hebben.
- Invoeren van een mobilitaire regeling met verschillende vervoersvormen. Hiermee wordt duurzaam reisgedrag gestimuleerd, door medewerkers naast het gebruik van een auto ook gebruik te laten maken van andere vervoersmiddelen zoals; de fiets, trein en/of bus.
- *Het Low Car Diet van Stichting Urgenda*
Het Low Car Diet is de ideale speeddate met verschillende vormen van vervoer. Elk jaar vindt deze wedstrijd plaats vanaf de Dag van de Duurzaamheid. De deelnemers maken 30 dagen lang gebruik van de mobiliteitskaart waarbij ze van (deel-) fietsen, high speed e-bikes, werk- en vergaderlocaties, openbaar vervoer en elektrische-/deel-auto's gebruik zullen maken. Bedrijven gaan met elkaar de

strijd aan om zoveel mogelijke duurzame kilometers te maken en ervaren dat de dagelijkse reis goedkoper, schoner en gezonder kan.

Vergroening brandstoffen

- Aanschaffen van zuinige auto's en materieel (A- of B-label, hybride/elektrische auto)
- Start-stop systeem, ECO stand en/of motormanagementsysteem op kranen en shovels
- Lager instellen van hydraulische druk op materieel

- Frequent onderhoud (i.c.m. Het Nieuwe Rijden: controleren bandenspanning, etc.)
De verwachte CO₂-reductie op brandstofverbruik: banden op spanning houden scheelt al zo'n 3% in brandstofverbruik.
- Brandstof met optimale verbrandingswaarde aanschaffen
De verwachte CO₂-reductie is mogelijk enkele procenten
- Aanschaffen van elektrische en/of hybride machines en materieel
- Aanschaf van nieuwe vrachtwagens en machines met EURO 6 motoren

Reduceren gasverbruik

- Betere isolatie van de panden door toepassen van dakisolatie, muurisolatie, HR-glas of tochtwering in kozijnen of deuren.
Verwachte reductie op het gasverbruik: afhankelijk van hoeveel in de pand verbeterd kan worden, gemiddeld kan hierop zo'n 5% gereduceerd worden.
- Onnodig aan laten staan van ruimteverwarming buiten bedrijfsuren, voornamelijk bij bedrijfshallen. Toepassen van een tijdschakelaar. Eventueel temperatuur per ruimte inregelen met ruimtethermostaten.
- Aanbrengen van sneldeuren in magazijnen cq bedrijfshallen om warmteverlies te voorkomen.
- Isolatie aanbrengen om leidingen en appendages om warmteverlies te voorkomen.
- Hoog Rendement ketels installeren.
Verwachte reductie op gasverbruik: bespaart 5% ten opzichte van gewone CV-ketel.
- Warmte-Koude-Opslag met warmtepomp installeren.
Verwachte reductie op gasverbruik: bespaart ca. 40% ten opzichte van een HR-ketel.
- Klimaatinstallatie opnieuw laten inregelen (door expert waarbij o.a. rekening gehouden wordt met hoe kantoorpanden worden gebruikt, hoe facilitaire dienst en servicetechnicus werkt en hoe de individuele gebruiker met zijn werkplek omgaat)
Verwachte reductie op gasverbruik: bespaart 10%.
- Hergebruiken van warmte van bijvoorbeeld servers of compressoren

Reduceren elektraverbruik

- Het inkopen van groene stroom met SMK-keurmerk voor alle panden of een gedeelte van de panden.
Verwachte reductie: volledige overstap op groene stroom realiseert een reductie van 100% op de CO₂ uitstoot door elektraverbruik.
- Plaatsen van energiezuinige verlichting zoals LED-verlichting of energiezuiniger TL-verlichting.
Verwachte reductie op elektraverbruik: kan tot 50% besparen afhankelijk van de huidige soort verlichting.
- Plaatsen van bewegingssensoren in bijvoorbeeld ruimtes die minder vaak gebruikt worden zoals toilet, hal en opslagruimte.
Verwachte reductie op elektraverbruik: zo'n 5%

5 Bijlage Duurzame leveranciers

Energie

- De Windcentrale:* Geeft bedrijven en particulieren de mogelijkheid eigenaar van een windmolen te worden en zo hun eigen energie op te wekken.
- Windchallenge:* Produceert kleine plug and play windmolens of windturbine voor het opwekken van energie. De molens kunnen tevens gebruikt worden als acculader.
- Maru Systems:* De Groene Aggregaat is een hybride generator die is voorzien van REC zonnepanelen en een ingebouwd accupakket, verwerkt in een compacte mobiele unit. Het gepatenteerde Maru ELx systeem is een daglichtregeling voor bestaande lichtlijnen in een industriële omgeving. Het systeem onderscheidt zich door de verlichting daadwerkelijk uit te schakelen. Het Maru ELx systeem verzorgt geheel automatisch het verlichtingsniveau op de werkvloer en daarmee kunnen grote besparingen aan energie en kosten worden gerealiseerd.
- Raedthuys Groep BV:* Ontwikkelt windenergieprojecten en zorgt daarmee voor levering van duurzame energie.
- Exalius:* Is een complete dienstverlener op het gebied van duurzame energie. Exalius adviseert welk product het beste bij u past én regelen eventueel subsidie, fiscaal voordeel en financiering.
- Trending Energy:* Helpt bedrijven om energie en kosten te besparen zonder dat de bedrijven hoeven te investeren in energiebesparende maatregelen.
- EnergyAlert:* een online service waarmee bedrijven hun energieverbruik kunnen monitoren.
- Climate Neutral Group:* Helpt bedrijven om duurzamer te werk te gaan in de breedste zin. Dit doen zij door inzicht in te geven in de CO2-footprint en advies te geven.

Mobiliteit

- Mister Green:* Leasemaatschappij met enkel duurzame auto's.
- Zero-e:* Bewustwording van reisgedrag & MVO door een serious game.
- GreenStar Statistics:* Helpt bedrijven het verbruik te verbeteren door het rijgedrag van bestuurders te meten en te beoordelen.
- Orangegas:* Orangegas biedt zowel commerciële tankstations als klein- en grootschalige thuishuiskinstallaties een concept voor het realiseren van een groengas tankpunt.
- Emission Europe:* Emission Europe brengt een brandstofadditief op de markt waarmee brandstof bespaart kan worden en een reductie plaats vindt van schadelijke stoffen in de uitlaatgassen.
- Band op spanning:* Biedt service op locatie om van aanwezige auto's de bandenspanning te meten en indien nodig de juiste bandenspanning te voorzien.

Overige groene bedrijven en organisaties

- Stichting Trees for all:* Draagt bij aan een duurzame wereld door CO2 compensatie mogelijk te maken. Dit doen zij door te investeren in bosherstel en duurzame energie projecten. Deze projecten leveren extra inkomsten op voor de lokale bevolking en dragen bij aan herstel van natuur en milieu.
- FairClimateFund:* Ondersteunt bedrijven, non-profit organisaties en particulieren om klimaatneutraal te worden. FairClimateFund biedt hiervoor CO₂ rechten uit eigen voorgefinancierde projecten waarmee CO₂-uitstoot gecompenseerd kan worden. Alle projecten van FairClimateFund stimuleren schoner koken voor huishoudens in ontwikkelingslanden.